

TERMINÀLIA parla amb...

Jan Hoel, president de l'Associació Europea de Terminologia i membre del Consell de la Llengua de Noruega

Jan Hoel
(Oslo, 1951)

Treballa actualment com a assessor sènior al Consell de la Llengua de Noruega, on coordina el servei terminològic del Consell. També és membre de ple dret i secretari del Comitè Permanent de Terminologia i Llenguatge d'Especialitat. Actualment és president de l'Associació Europea de Terminologia (AET), i membre de la Junta Executiva d'Infoterm i de la Junta de l'Associació Nòrdica de

Terminologia Nordterm. Acaba de deixar la presidència de l'Associació Nòrdica de Lexicografia, tot i que encara és membre de la Junta. Filòleg especialitzat en Lingüística i Filologia Nòrdica, i amb un mínor d'anglès i castellà. Ha treballat com a professor universitari a la Gran Bretanya i a Suècia, i com a cap de traducció al Ministeri de Relacions Exteriors de Noruega.

Com us vau arribar a interessar per la terminologia? Quins són els temes terminològics del vostre interès?

Crec que la terminologia i la tasca terminològica és una cosa que fins a un cert punt corre per les teves venes. És una activitat per la qual tens propensió. Per tal de ser un bon terminòleg, t'ha d'agradar la lògica, la semàntica, les paraules, els detalls, els sistemes, la feina meticulosa, i treballar moltes hores!

Vaig començar a sentir curiositat per la lògica i la semàntica quan vaig estudiar-les per primera vegada sent estudiant. Més tard, quan era professor principiant a la universitat, em vaig deixar convèncer per traduir una sèrie de textos tècnics, i va ser aleshores quan em vaig adonar de la inestimable importància de tenir accés a una terminologia correcta i fiable. Va ser en aquell moment en què es va despertar el

meu interès per la terminologia i la feina terminològica. Aquest interès va créixer quan, uns anys més tard, vaig aconseguir feina al Ministeri de Relacions Exteriors com a traductor i revisor d'actes de la Unió Europea (UE).

Els camps de la terminologia que més m'interessen són la selecció de termes i la creació de termes en general, però, en particular, en l'àmbit de les noves tecnologies, el jurídic i el de les finances.

Quina és la funció del Consell de la Llengua de Noruega? Té atribucions en matèria de terminologia? Quines són?

El Consell de la Llengua de Noruega és un organisme governamental. És l'organisme consultiu del Govern noruec pel que fa a qüestions de llengua i té com a principal objectiu que les dues variants escrites

de la llengua (el bokmål i el nynorsk) siguin utilitzades, avui en dia i en el futur, en tots els àmbits de la societat. La tasca del Consell comprèn molts sectors importants de l'ús de la llengua en la societat, un dels quals és la terminologia.

El Consell té un Servei de terminologia, que jo coordino. Pretén ser una plataforma nacional dedicada als aspectes terminològics. El Servei consta d'un equip de tres membres. No tenim cap autoritat explícita en qüestions de terminologia. En cap cas, les decisions terminològiques no es poden imposar als àmbits especialitzats o al públic. Perquè tingui èxit, la terminologia ha de sorgir en l'àmbit especialitzat en qüestió i, si és possible, amb la cooperació de terminòlegs i lingüistes. El nostre paper, per tant, és el d'instigar, organitzar i coordinar activitats terminològiques a escala nacional. També intentem crear ali-

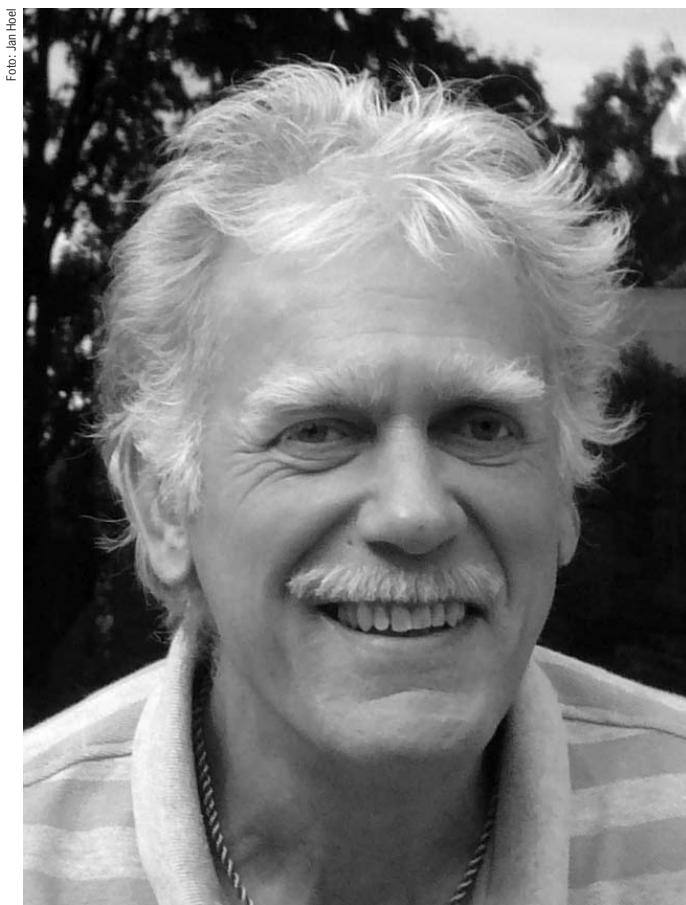

Foto: Jan Hoel

ances que facin augmentar l'interès i la responsabilitat per la terminologia i el llenguatge d'especialitat. També col·laborem en l'establiment de projectes terminològics i en el desenvolupament de bases terminològiques en diversos àmbits. A més, oferim ajuda i consells als especialistes, aconsellem el públic en general i responem les seves preguntes.

A Noruega hi ha altres organismes que s'ocupin de la terminologia? Quins? Com es coordinen entre si?

No hi ha cap agència terminològica a Noruega, a diferència de Suècia i Finlàndia. Hi havia una agència d'aquest tipus, però va tancar l'any 2011. Tot i així, nombroses institucions privades i públiques recullen, desenvolupen i registren terminologia, en diferents graus i intensitat, com a part del seu negoci, normalment com a resultat d'activitats traductològiques.

A més, en un parell d'institucions d'educació universitària s'ofereixen

classes de terminologia, es duen a terme activitats de recerca sobre terminologia i es publica sobre aquest àmbit.

En quines llengües se sol treballar normalment per als recursos terminològics a Noruega?

És arriscat afirmar que alguna cosa és normal sense haver examinat prèviament la situació en profunditat. Tot i així, m'arriscaré a dir que l'anglès és la llengua estrangera més freqüent en els recursos terminològics nacionals. A vegades també hi són representats el francès i l'alemany. Sovint, hi són representades les altres llengües escandinaves (el danès i el suec) i, en moltes ocasions, d'altres com ara l'islandès i el finès. En alguns casos, hi són representades les llengües de la població indígena sami. Com a regla, el noruec és representat per una o les dues variants escrites, el bokmål i el nynorsk, sent la primera la més habitual perquè és la més usada de les dues.

Crec que la terminologia i la tasca terminològica és una cosa que fins a un cert punt corre per les teves venes

Hi ha hagut un nou desenvolupament en terminologia, tant a Noruega com en altres països escandinaus i europeus en general: en l'última dècada, les indústries de la tecnologia han estat innovant constantment en terminologia i productes, i molt sovint ho han fet només en anglès. Com reben les respectives llengües nacionals aquesta nova terminologia en anglès?

Una major internacionalització en la indústria i en l'ensenyament superior tenen molts aspectes positius, però també impliquen grans reptes per a les llengües nacionals. Tot i que tant el noruec com l'anglès són llengües germàniques segons la tipologia historicolingüística, actualment són molt diferents pel que fa a l'ortografia i la morfologia gramatical.

Respecte a les dues variants del noruec, s'han aplicat diverses estratègies per contrarestar la influència de l'anglès. Una estratègia ha consistit a intentar crear termes nacionals equivalents tan ràpid com sigui possible. Tot i així, no es pot negar que aquests intents molt sovint arriben massa tard, per la qual cosa els termes anglesos ja han estat assimilats per la llengua. Una altra estratègia és la de «norueguitar» els préstecs anglesos pel que fa a ortografia i inflexió. Aquest mètode, però, és qüestionat perquè molts usuaris de la llengua són lingüísticament conservadors i s'oposen a la transformació de paraules angleses segons les normes noruegues.

Així que, en resum, la situació avui en dia és que es creen equivalents noruecs per a molts termes anglesos amb molta rapidesa, ja sigui

en els mitjans de comunicació o en les pròpies indústries del sector. Malgrat això, alguns manlleus anglesos nous, en concret els d'Internet, la informàtica i les finances, sobreviuen en el noruec durant un quant temps, fins que són substituïts per nous termes noruecs encunyats per a l'ocasió o per formes norueguitzades.

Perquè tingui èxit, la terminologia ha de sorgir en l'àmbit especialitzat en qüestió i, si és possible, amb la cooperació de terminòlegs i lingüistes

Actualment sou el representant del Consell noruec a la xarxa Nordterm. Quina és la missió de Nordterm? Com s'organitza? Com es treballa en aquesta xarxa?

Nordterm no és una organització en si mateixa, sinó que és una associació d'organitzacions i societats dels països nòrdics que estan involucrades amb la tasca terminològica, la formació i la recerca. La seva missió és ser un fòrum i una xarxa per a terminòlegs i per a la tasca terminològica. Els països nòrdics són bastant similars en molts aspectes, i hi ha una gran tradició de cooperació més enllà de les (quasi inexistent) fronteres. Es pot trobar una cooperació semblant en gairebé tots els àmbits acadèmics i professionals. Els països nòrdics són relativament petits pel que fa al nombre d'habitants, però tots junts estan al nivell de països molt més grans.

No s'està treballant gaire a Nordterm. S'han dut a terme una sèrie de projectes conjunts durant els darrers anys, dels quals el més recent és una versió nòrdica multilingüe de «la terminologia de la terminologia» tal com apareix a la Norma ISO 1087-2:2000.

L'associació té una junta i, actualment, tres grups de treball. La junta es reuneix un cop l'any, coincidint cada dos anys amb el simposi biennal de Nordterm, que enguany va tenir lloc a Estocolm a mitjan juny. La feina dels grups de treball inclou molts aspectes, des de les reunions cada dos anys fins a reunions molt més freqüents per tal de dur a terme un encàrrec en concret. El principal esdeveniment a la vida de Nordterm és el simposi biennal, el qual és una font molt vàlida de contacte i intercanvi de punts de vista i experiències. També és una ocasió per forjar grans amistats.

Nordterm és un exemple de cooperació en terminologia entre països amb llengües diferents. Quina mena de cooperació estableixen en aquesta xarxa? Creieu que el model de Nordterm és exportable a altres zones europees? Com es podria millorar o incrementar la cooperació terminològica a Europa?

La cooperació a Nordterm, com totes les activitats de cooperació als països nòrdics, està basada en la intel·ligibilitat mútua entre les tres llengües escandinaves: el danès, el noruec i el suec. Molts finlandesos i islandesos entenen i dominen l'escandinau. Així que, bàsicament, Nordterm i les altres formes de cooperació als països nòrdics estan basades en gran mesura en la interintel·ligibilitat lingüística i en els punts de vista i valors comuns. Això facilita la comunicació entre els membres de l'associació i la creació de vincles professionals, que seria molt més complicada si s'hagués d'utilitzar una llengua estrangera o llengua franca per comunicar-se.

Em resulta difícil dir si el model de Nordterm podria exportar-se a altres parts del món. Com he dit abans, la cooperació es basa en una visió del món i uns valors semblants, a més de la interintel·ligibilitat lingüística. Suposo que hi ha una proximitat similar entre els països membres de la Unió Llatina i la Xarxa Panllatina de Terminologia

(Realiter), però suposo que tot i així cal una llengua franca en aquests contextos. Per acabar, opino que no té cap sentit intentar emular la forma de cooperació de Nordterm. És probablement única, però altres entorns podrien inspirar-se en el fet que funciona i intenta dur a terme la seva feina de cooperació sobre la base d'una sèrie d'interessos, valors i actituds compartits.

També és prou complicat entrar en un debat sobre com es podria millorar la cooperació terminològica a Europa. Hi ha diverses associacions internacionals i europees treballant precisament en això. I, evidentment, a les institucions europees com la Unió Europea ja s'entà duent a terme una cooperació a gran escala en terminologia en diferents organismes i contextos. Hi ha, en la meua opinió, dues condicions bàsiques que s'han de complir per tal d'aconseguir una major cooperació: cal un desig comú i sincer de cooperar i intercanviar sistemes de treball, punts de vista i experiència, i calen diners disponibles per pagar el cost de la cooperació. I, sens dubte, cal eliminar el que més pateixen els treballadors d'avui en dia: la falta de temps!

La missió de Nordterm és ser un fòrum i una xarxa per a terminòlegs i per a la tasca terminològica

Com a president de l'Associació Europea de Terminologia (AET), expliqueu-nos quins objectius us heu proposat en aquest mandat? Què us agradaria aconseguir durant aquest període? Quina és la situació actual de l'AET? Quants socis té? Tots els socis són de la UE o n'hi ha de fora de l'espai comunitari?

No seria sincer afirmar que tinc grans propòsits per al meu mandat com a president de l'AET, el qual

TERMINÀLIA parla amb... Jan Hoel

acaba la pròxima tardor. El meu modest objectiu és el de fer-ho el millor possible per a l'associació, per tal de deixar el càrrec sabent que està en bones condicions, tant professionals com econòmiques. A part de l'objectiu esmentat, vull contribuir a fer de l'associació una entitat més activa i promoure la cooperació entre l'associació i altres associacions o institucions. En relació amb el primer punt, puc dir, des de la més sincera modestia, que aquest any he treballat en l'organització de dos esdeveniments que tindran lloc aquesta tardor, un a Croàcia a final de setembre i un a Atenes a principi de novembre. L'únic desig, en concret, que tinc per a l'associació és que la seva declaració a Brussel·les sigui modificada perquè inclogui alguna cosa més sobre la importància del llenguatge amb propòsits específics (LSP) i la terminologia nacional en l'educació superior. L'anglès està guanyant terreny en aquest sector en la major part de països europeus, la qual cosa fa que desapareguin les llengües nacionals. Aquesta evolució és preocupant.

La situació actual de l'AET és d'estabilitat. S'està treballant de manera exemplar a la seva secretaria al TERMCAT de Barcelona, on dues de les tasques més importants són l'actualització del web i la publicació mensual del butlletí informatiu de l'AET. L'associació té actualment uns noranta membres, institucionals o individuals. La xifra podria ser més alta, però si ens fixem en els membres institucionals representats, és evident que molts productors i usuaris importants i influents hi són representats. La majoria de membres es troben geogràficament en una Unió Europea en constant expansió, però també hi ha membres de fora de la Unió, com per exemple la meua institució! I suposo que *europeu* encara vol dir 'que té a veure amb Europa (el continent), o que hi pertany'.

Al voltant de l'any 2000 es va obrir un debat intern a l'AET sobre el model de l'associació europea: si

havia de ser una associació de persones i institucions dels països europeus, o si alternativament havia de ser una associació d'associacions nacionals. És obert encara aquest debat?

He d'admetre que mai no se m'havia informat d'aquest debat. Si hagués de donar la meua opinió, recomanaria que les coses es quedessin com estan, on tant els membres institucionals com individuals són benvinguts.

Com veieu el panorama de les revistes científiques en l'àmbit de la terminologia? Creieu que una revista com TERMINÀLIA, en llengua catalana, però que també inclou articles en anglès, francès i castellà, pot fer-se un lloc en la terminologia europea?

Crec fermament que les revistes científiques sobre terminologia són necessàries i útils tant per informar sobre la tasca i projectes terminològics actuals com per promoure la recerca en terminologia, millorant així l'estatus d'aquesta disciplina entre el públic informat i interessat. Seria contraproductiu publicar una revista de terminologia nacional només en anglès fora del Regne Unit, ja que totes les llengües han de tenir accés a la terminologia actual neces-

sària per tal de donar-la a conèixer i fer-la viable mitjançant l'ús. A més, ja hi ha una revista internacional de terminologia publicada en anglès, *Terminology*. Però crec que oferir una barreja d'articles en llengua vernacle i en una llengua més estesa com l'anglès i el francès està justificat. Jo mateix vaig editar i publicar el primer número de la nostra nova revista *Terminologen* ('El terminòleg') l'any passat, però ens centrarem principalment en la publicació d'articles en noruec o en altres llengües escandinaves, la qual cosa significa que serà útil per als lectors de tots els països nòrdics.

Us agradaria dir-nos alguna cosa que no us hàgim preguntat?

Només voldria donar-vos les gràcies per haver-me donat aquesta oportunitat perquè se m'escolti. És una llàstima que no pugui respondre en català, però la vida d'una persona corrent és massa curta per aprendre i entendre més de tres o quatre llengües estrangeres i, desafortunadament, el català mai no s'ha arribat a convertir en una de les meves.

CONSELL DE REDACCIÓ

Traducció de l'anglès del Servei Lingüístic de la UFEC

